Rabbinical College
Beneath the
de Hoofdcommissie van de Zaken
van het R.J. Godsdienstig.
Amsterdam 9 Oct. 1899.
5 Tisrei 5660.

M. Chuney
Secretaris

De Secretaris
J. H. Mandel Jzn.

חירק חיים

ברכה

(סוחרים)
בני בותפים, יהודי ונכרי, חצר היו להם לבלם בצד המוכר
לקבל כסף ממכרו, נועצו לב יחדו לבלות מנכרי חצר בב
מלות זהובים בתנאי שיצבו לו חמשים זהובים בגל חדש
וחדש, ויוקל הנכרי הזה ויתן להם הנכסף על קותו התנאי
לך הם יתנו לו ערבון עד לצר הצבו כל כסף המלוה
והערבון הזה היה כ' שקים מלאים קמח, ובון שלין למלוה
מקום בביתו ובדבותן להניח בם את השקים הגל לכי
בקב מן הבותפים הגל להניחם בחוצר שלהם בתוך
הבתיהם החצרים וכן עשו. ויהי בחור ליד וילך היהודי
לבדוק הקמח שבדבותו ובח בחוצרם הגל ויחן והנה
בשקים הגל לקלוקים קנת זעיר בם זעיר בם ויחמר
בלבו שהשקים מריבים ביעור, ויהי ממהרת בעת הביעור
ויקח עשרה מן השקים שהם אבי העשרים שלתתפו בהם
ומכר אותם לנכרי אחר, אך בשמע המלוה בא' שעה
קודם אנות היום שמכר היהודי אבי הערבון ויחר אפו
ונהו לבוב לחלרר לדנות את השקים הנמצדים, ויתבלבל
היהודי מאד כי לא ידע אם יותר לו למלא מבאלות המלוה
אם הלוקח רוצה להחזירם לו, וכן לא ידע היטב אם
אם יצא יד' אונת ביעור במכירת חלקו בהתוב למעלה:

תשובה

לבאורה נראה דיש ענין לגד בהא דתנו רבנן בפסחים ל' ע"ב
דתנן נכרי שהלוה את שראל על חמנו אחר הפסח מותר
בהנאה: ופרש"י וזל נכרי שהלוה את שראל מעות על חמנו
קודם הפסח ועבר עליו הפסח מותר בהנאה ולקמיה בגמרא
מוקי לה כשהרהינו אצלו בביתו ושוהה אצל הנכרי וגו' אגמרי
מילתא למפרע דמשעה שהרהינו אצלו הוה דידיה עכ"ל:
ובגמרא שם לא עשה הכא במאי עסקינן כשהרהינו אצלו וגו'
ובא"ל ושר ומסיק לא הש"ק הא דאמר ליה מעבשיו וגו':
ופרש"י דה"א לא קש"ק מתני' דאמר ליה כשהרהינו אצלו אם
לא אתן לך עד יום פלוני יהא שלך מעבשיו הילכך נכרי
שהלוה את שחבל אם ליה אמן בדבות נכרי עכ"ל: וכן פסקן
גדולי הפסקן הרף הרמב"ם והרא"ש אבל שהרמב"ם אילך בין
הגיע זמן קודם הפסח אז לאחר הפסח ור"ף כתב סתם
ורא"ש וראב"ד כותבים בפירוש דאין אילוק בין הגיע וגו': וכן
פסק מרן בש"ע אח סי' תמח סעי' ז' שהלוה שראל על
חמנו ומשכנו בידו ואמר ליה מעבשיו הא שלך אם לא אפרע
לך לזמן פלוני והגיע הזמן ולא פרעו מותר אפי' וגו' והוא אמנו
של אי': זאת היה נראה לבאורה אבל לאחר עיון קנת מדאה לנו
שאינו דומה לגד דשם לא מיירי בהרהינו אצלו וגם לא אמר ל

מעבו: דלת הרבינו לאלו, כתוב בבחלה. וזל ובון בחיי למלוה
מקום בביתו ובבשותו להניח בם חיי הבריים הגל כמן בבל מן
הבותפים הגל להניחם בחוצר שלהם בתוך בבתיהם החדרים ולן
עבו עב: דלת חמר מעבבו, שלת אזבר דבר מרבין המבלון
בבחלה. דרבן לת הגבו בהדי הדד חלת שהיוד ובברי בותפים
שיבו ג' זהודים בכל חדב וחדב לגבי המלוה עד שתבבו לו
בב מחות זהודים שהם כל כסף המלוה ובתבו לו ערבון
עד חבר הבבו כל כתף המלוה ולן עבו: ולפי זה המבטו
ברבות הבותפין הוח: ועתה נחזה לם הם חמש בי בחלה.
בתוב בזה הלבון וירח והגה בבריים הגל לחלוקת בבת
חבר בם חבר ולת נחבר חם הם מבעת החומה הן לת:
וחם הם מבעת הבומה בבבן לחלוקה בין שני עמוד הבורחה
דלת מעבר מבזן ודחבב שלת מעדמבזת בתב בדוחן שלו מ'
רב. וזל שן מלת המת שנתון בחתה חבל החומה ונתבלבת
מבעת החומה חבעב דחמרבן בפ"ב דמבבדין זבעת הבתים ובעת
חדם עהורה מבן מחמבין הדחמר רוב חבן מבבד מבן חמר לת
ילעום חבעין מפני שמחמבות הבלבד חם בבל מים עב המת
לן נתלחלת הבן ובבד המת והשחר מותר עב: והבבג עבו
הרבב"ם בפ' בבב"ן חות בב) ובתב וזל לת ובעת לשה דמה בבעת
לבוב ולת נבמה לבבעת חדם שבבהם חת מבבדין וגם מה שבתב
חבוב חבו מבבד הת לבתן חבוב מבבד בחתן בבמ מבבדין
לפן מה) וגם מה שבתב חם נפל מים עב המת שבבב המת
והשחר מותר כל הבולת וגדולה הבת לעבות בן בתוך הפסת
הבבון הבמת בבמבהות הבבנן שמת יעבור המת כל שהות עם
הבמת. ותבת מורים הלבה למעבה שתבת בבדו בל מבום
הבמלוחלת עד שבודות (שבבת הגהות הבב"ם) כל הבמת שבבת
והות עבבת טפי עב: ותותה המחלוקת הבבה הטור בם' רמו
ובתב עבן הב' בבה בתב הר חבעד וגן ובהגהות מימון פה מבו
להתר בלחלוקת בבעת החומה הבבבי החלב עב: ובבע ת' תמו מד
הסת בג שת מלת המת שבתלחלת מבעת החומה מותר ובם
לותרין עב: והשתת ובות לבד ונחמר חם הבה בבי לן שתותה
לחלוקת בבת שבמבחת שבר שם שבבים מבעת החומה
בחתה לת הבה בתן בבת מבום בלל דתן לבו חלת מרן ב'
שפסת בהדבת שמותר המו שבתוב המעבה: ולפי זה הבה בת
בבדו לתתר לבהוד למלת מבחלות המלוה חם וגן ומת הבה
לו להתבבך עוד חם מת גן' דחם תן חן חמת תן בתן בבעו:
חת חם נתלחלתן שלת מבעת החומה דת במים בן בבת בן
לבחב לכל הפסות מבומות המלוחלים המה מבומים: ות
הבה בת לשתול בבעת הבבבת הבבו מורים לו שיתתן הבים
על ידי בבוד והמת המלוחלת בבעד והשחר מותר: חבל

מה נעשה חחר שמבר חותם ולת בת עד חבי שעה קודם חצות
היום שהות חיב לבער החמץ שברשותו והיחיד מתר לו להביח
חמץ בבדשותו? ולבן נל שתין הותר לו למלת מבחלות המלוה:
חמש עדין נשאר לנו להודות חם צת היות. ידי חובת ביעור
בבקתו ל מן הבריים שהם חבי העברים שנבתתפו בהם
ומברים לגברי שלת בדעת שותפו חן דימת בעבור שמבר
שלת מדעת שותפו לת יצת: הנה בבקשתי ברמבם בהלבות
שלוחין ושותפין ומצחת פיד הי"ד וזל השותפין שהתנו בינהם
שעמדו בשותפות זמן קצוב כל חחד וחחד מהם מעבב על
חברו ואינו יוכל לחלוק עד שיגיע הזמן חן עד שיכלה
ממון השותפות ואין חחד מהם יכול ליטול חלקו מן הקרן
ולת בשבר עד סוף הזמן. נשתתפו שתם ולת הבעו להם
זמן הרי חלו חולין כל זמן שהיה חחד מהם וזה נוטל
חלקו מן הקחורה וזה נוטל חלקו עי"ש: ולפי זה חם מ"ד
בנ"ל בדבש זמן לשותפות. אין חחד יוכל לחלוק שלת מדעת
חברו עד שיגיע הזמן אבל חם לת הבעו זמן להשותפות כל
חחד יוכל לחלוק בלת דעת חבתו: ובדמבם סם פה הי"ב וזל
אחד מן השותפים שעבר ומבר בתקפה אן פרס ב"ם אן הלך
למקום אחר אן שנשת ונתן בקחורה אחרת וכן כל יוצא בזאו
הדברים כל פחת שיבת מוקמת שעבר אין ב לשלם לבזו ואם
הי"ה שם שבר השבר לאמצע עי"ש: הר' לפנינו שהמבדה
ר"מת אבת שהשותף שעבד ושיבה ידו על התחתונה והפסד
הוא לעצמו והשבר לאמצע: אמנם ב מצבה למלך פיד הי"ד
הובת וזל בטור מ' ראו יתבאר בב"ב שדעת מהרם והרשבת
דבמקום הפסד שותף חולת שלת מדעת חבתו עי"ש: ועיינתי
בב"י. וכתוב שם (מ' ז) בזה לשונו ומחבו הגהות בפיד מהלכות
שותפין פסק הרמ"א על הרחובן ושמעון שהיו דרים תחתיו אבל ה"ה
להם שנ"ח חוב ל' בשותפות. ושלת הרחובן מנם לדור תחת שר אחר
ובעת עליו הבר ואמר לשמעון אם תלבת אמ"ע שיפרע לך
אבל אבת שבל הרחובן לת אמ"ע ת' אמר שמעון לעצמי אני
מוכן הגיל לעצמו דבבל בהג בבמקום אחבוד שותף אין לת
שלת לדעת חבתו ## עב: ובקמן נמי (חות ט"ו) כתוב בשלחות.
הרשב"ת על שניים שהיה להם חוב אחד אבל אחם אחר ועמד
ת' מהם ופיסו ופרע לו חלקו ואמר לעצמי אני מוכן
הגיל לעצמו ## עב: וכן פסק מר"ן בחמ"מ סי' רעו סלת
וזל שנים שהן שותפין בחוב אחד שחייב להם עבוס וגן' ואם
הבר כעס על ת' מהם ואמר לחבתו אבלת וגן': וכתב עליו
הרמת וזל וכן בכל מקום דאיכא פסידא אול ת' לחלוק
שלת דעת חבתו ולהגיל לעצמו ## עב: ועתה בבר נגלה
אין לך הפסד גדול מזה דאם לת מבבם לגבי והשהה אותם

מה נעשה אחר שמבר אותם ולת בת עד אבי שעה קודם חצות
היום שהות חיב לבער החמץ שברשותו והיחיד מתר לו להביח
חמץ בבדשותו? ולבן נל שתין הותר לו למלת מבחלות המלוה:
אמנם עדין נשאר לנו להודות אם אין היות. ידי חובת ביעור
בבקתו ל מן הבריים שהם אבי העברים שנבתתפו בהם
ומברים לגברי שלת בדעת שותפו אין דימת בעבור שמבר
שלת מדעת שותפו לת יצת: הנה בבקשתי ברמבם בהלבות
שלוחין ושותפין ומצחת פיד הי"ד וזל השותפין שהתנו בינהם
שעמדו בשותפות זמן קצוב כל אחד ואחד מהם מעבב על
חברו ואינו יוכל לחלוק עד שיגיע הזמן אן עד שיכלה
ממון השותפות ואין אחד מהם יכול ליטול חלקו מן הקרן
ולת בשבר עד סוף הזמן. נשתתפו שתם ולת הבעו להם
זמן הרי אלו אסורין כל זמן שיהיה אחד מהם וזה נוטל
חלקו מן הקחורה וזה נוטל חלקו עי"ש: ולפי זה אם מ"ד
בנ"ל בדבש זמן לשותפות. אין אחד יוכל לחלוק שלת מדעת
חברו עד שיגיע הזמן אבל אם לת הבעו זמן להשותפות כל
אחד יוכל לחלוק בלת דעת חבתו: ובדמבם סם פה הי"ב וזל
אחד מן השותפים שעבר ומבר בתקפה אן פרס ב"ם אן הלך
למקום אחר אן שנשת ונתן בקחורה אחרת וכן כל יוצא בזאו
הדברים כל פחת שיבת מוקמת שעבר אין ב לשלם לבזו ואם
הי"ה שם שבר השבר לאמצע עי"ש: הר' לפנינו שהמבדה
ר"מת אבת שהשותף שעבד ושיבה ידו על התחתונה והפסד
הוא לעצמו והשבר לאמצע: אמנם ב מצבה למלך פיד הי"ד
הובת וזל בטור מ' ראו יתבאר בב"ב שדעת מהרם והרשבת
דבמקום הפסד שותף אולת שלת מדעת חבתו עי"ש: ועיינתי
בב"י. וכתוב שם (מ' ז) בזה לשונו ומחבו הגהות בפיד מהלכות
שותפין פסק הרמ"א על הרחובן ושמעון שהיו דרים תחתיו אבל ה"ה
להם שנ"ח חוב ל' בשותפות. ושלת הרחובן מנם לדור תחת שר אחר
ובעת עליו הבר ואמר לשמעון אם תלבת אמ"ע שיפרע לך
אבל אבת שבל הרחובן לת אמ"ע ת' אמר שמעון לעצמי אני
מוכן הגיל לעצמו דבבל בהג בבמקום אחבוד שותף אין לת
שלת לדעת חבתו ## עב: ובקמן נמי (חות ט"ו) כתוב בשלחות.
הרשב"ת על שניים שהיה להם חוב אחד אבל אחם אחר ועמד
ת' מהם ופיסו ופרע לו חלקו ואמר לעצמי אני מוכן
הגיל לעצמו ## עב: וכן פסק מר"ן בחמ"מ סי' רעו סלת
וזל שנים שהן שותפין בחוב אחד שחייב להם עבוס וגן' ואם
הבר כעס על ת' מהם ואמר לחבתו אבלת וגן': וכתב עליו
הרמת וזל וכן בכל מקום דאיכא אחיכת פסידא אול ת' לחלוק
שלת דעת חבתו ולהגיל לעצמו ## עב: ועתה בבר נגלה
אין לך הפסד גדול מזה דאם לת מבבם לגבי והשהה אותם

דקונרס, ר"ל קלקו לקור דהיקה לחקר הפסק: ולפי זה כל"ל
אותך ר"ל יאמל יכול למצוא קלקו אלא דעת קדמו ו"לא ידי
קיבת ד"עור במציאת קלקו כל"ל להודיעם:

חיד' המאה רודר"גן דיסיק.

V1170M

שאלה

ויה: בקר פלונית ויולד לבוקר דמתם שנגב אחד מהנבים
הלם רגל לנקור בהמות ושאלו הבוקר על זה ויאמר הרגב
אין אני נוקר כי אם עגלים תוך ז' ימי למולם לנתרים
לבדם, ויאמר לו הבוקר ומי התיר לך לעבות כזאת? ועוד
אם תקדל טוב ואם לא תקדל לא אבוא עוד אל ביתך
לבקור בהמותיך. ויען הרגב ויאמר אם שאלו לי אם
העגלים הגל, כי איך אוכל לרפא פרצתו ופרצת אבנ
ביתי? ואמר כן נודע כי לא הרגב הזה בדבו כי גם
כמה רבנים אחרים רגילים לעבות כן בם וגם בקבלות
אחרות אבר יבא הבוקר בם לבקרם, וכלם באחד יאמרו
כי נריכים לעבות כן כדי קיום כי אין במציאת בבר
שקושה כדי מפוקם, ואבל הבוקר מה לעבות להם.

תשובה

בטרם נבא לבדון שאלתנו נריכים אנו לעמוד על כונת
השאלה ונל שהוא מסופק איך יעבה שהי לא יכול להנים
להם לקצבים הגל עוד לנקור בהמות ולמכרם לנכרים כמו
שעבו עד הנה שאסור למכור ב מאכלות אסורות; ולשאול
להעגלים תוך ז כמו שאמר הרגב מה מהנים להם
הלא גם לאחר שחיטה אסורים הם: אמנם הקצבים כלם
באחד טענה בפיהם ואמרו כי נריכים לעבות כן כדי קיום
כי אין במציאת בבר שקוטה כדי מפוקם: ולומר להם שלא
יקנו עגלים שהם עדין בתוך ז' כי אם עגלים שהם לאחר ז
מים בודאי יאמרו הקצבים שהעגלים שהם בתוך ז לקוקים
בודאי בזול: ועתה בא הבוקש לשאול מה לעבות להם.

תנן בשבעית פ"ז מ"ג הנודע וגו' שאין עושין מקורה בפירות
שביעית ולא בבורות ולא בתרומות ולא בנבלות. ולא בטריפות.
ולא בשקצים ולא בדמשים עיי"ש: ובירושלמי דשביעית בהג אחר
מתניתין וז"ל בתיב במקום המה לכם מה תל ובמקום יהיו לכם
אלא אחד איסור אכילה. ואחד איסור הניה. כל דבר שאיסורו
דבר תורה אסור לעבות בו מקורה. וכל דבר שאיסורו מדבריהו
מותר לעבות בו מקורה. והרי אמור למלאכתו גדל עיי"ש: הרי לנו
בהדיא מהני סוגיא דאסור לעבות מקורה בדאיסורי תורה. בדברים
שהם מיוחדים למאכל: וכן פסק מרן ב"ד סי' רי"ד סעי' ז' וז"ל כל
דבר שאסור מן התורה לעשות בו מלאכה אם הוא דבר
המיוחד למאכל אסור לעבות בו מקורה עיי"ש: ובענין איסור
המקורה במאכלות אסורות הוי מחלוקת בין הפוסקים:
והנה מלבון התוספות בפסחים פ כב דף כג ע"א דה אמר
ריש וגו' גרסה דסל"ל דהוי איסור דאורייתא דמקבו דאמר בפרי
מגדים פ"ב ע"ב אסור לשאול לגדל שדים תפוח לי מדאורייתא

Rabbinaal College
bewaard door
de Hoofdcommissie van de Salen
B.D. Lachgatenstichting
Amst.m 9. October 1879.
5. Heswan 5660.
J.H. Huisen
Voorzitter
Secretaris
J.H. Mandel

חסור וגו' ולדמן נמי בחותו דבור חל לי נמי הה דחסר מדחורייתא
היינו להבתר ולהבור לעבוס לחבול עב: וכי הדחב בחוס
פ' מרובה (חות יג) ולא יגדל וגו' דחיבו לבמבו לעבוס חוף
מדחורייתא לחסור כדתנן פ"ז דבבעיה חין עשין וגו' עב:
וכן סברת הלן בפ' מרובה בדה והנא בעי וגו' דקלו לגורך
לחבילה מדחורייתא חסור לעבות תחורה ברבל דבר בתוך עב:
והנה בחיה: ברע מבדשוחל בבתב חל ולא חסרו וגו' בבמבע
מדברי בחינו חסור חלא מדבנן בבר הבחו הביב עב דה
חל והה מבבבח הוא בדבב בבו בבתב ובמבים יהו לבס
והוא מיובלבו וגו' והחבים (בדבב) ובסוס דבריו בתב חל וכל
דחעב דמדחורייתא חסור לעבות בפס תחורה מדבתיב יהו
ל' נמי מדבבא דובלבו חפילו הב' מדבתיב נמי לבס לומר
בלבס יהו נבחב הסוסר והביתר ממר לחבמים לפרב לנו בחיבה
דבך חסור ובחיבה דבך מותר ובדחבבחן בבר"תא וגו' הב' בלא
מתרן הבתוב חלא לחבמים לומר לך חיבה מלחבה חסורה וחיבה
מלחבה מותרת לדעת רבת פוסבים בסוברים דבלחו חמבתא הוא
ומעתה חעפ בבן התורה חסורה המבירה יפה בתב הבב וחקרו וגו':
וכן הבב פ"ק בבו ל"ז סבחא החבים בדברו והביא בתבילה דעת
התוספות בפ' כב והרבב בסוף מרובה דחסורה מן התורה
ולדעתו גם דעת רמבם כן ובסוף דברו חמנם כתב וזל
חמנם בתה ס"ד הביא בבס גליון התוספות דדרבא דבפ'
כב חינו חלא חמבתא מבחע דסבירא ליה דמן התורה
מותר לגמרי בהיבה וחיסור סחורה הוי מדברים הגם שחולק
על תה והקבה עליו בתה הוסיות והביא בתה דחות בגבון
ולדעתו גם הרבא סל שבן התורה:
נמצאו למדין מכל זה דבתה דברן המח ובתרח התוספות
הרחב הלן ופ"ק בלס מסבימים לבעה חחת דחיסור זה הוי
דחורייתא:
והשתא נחזה לס יובל השוקט להביל הבנבים לבל הפחות מחיסור
דחורייתא: עיברא דחיסור עגלים תוך ז' חיתא בשבת קלה עב
דגתבן התס דבבג קומר בל שבה ל' יום בחדש חיו נפל
שנחמר וגו' ק' ימים בבהמה חינו נפל שנחמר ומיום השמיני
והלחה ידבה לדבן וגו' הא לא שהא ספיקא הוי וגו' תיב עגל
שנולד ב"ט שוטין חותו ב"ט הבע דהיב ל' בגוי שבלו לו
קדשין עב: וכן פסק הרמבם בפ' מהמחה ה"ד וזל וחסור לחבול
מן הבהמה שנולדה עד ל"ל שמני שבל שלא שהה ק' ימים בבהמה
הרי זה בנפל ואין לוקין עליו: ובתב עליו המ"מ דה וחסור וגו'
ודוע שחיסור זה מספק הוא לפיבך בתב רבינו אין לוקין עליו עב:
וכן פסק מרן ב"ד סי' ט"ו סב וזל בהמה וגו' ואם אין ידוע שנולד
לו קדשין חסור מבום ספק נפל עב:

וחיסור זה אינו אלא מדבנן דהא מדחורייתא דוב בהמות
אינן מפלות: והגם דמדברי רמבם עמנו דחמר הרי הוא
בנפל וגם מדברי הרב המגיד שם אינו מוכרח דהוא דר
מדבנן מומ"ר התוספות נדה מ"ד עב דה דקים ליה ו
מוכרח הוא דהו חיסור דבנן שמבבו שם בזה לבמו דה לא
קים ליה ספיקא הוי ונפל מן הגג אם חבלו אחי חייב דפיהן
ומה חפ' לבנן הוי נפל בחמר פ' הא אם אם לא הביא(דף קלו)
ואם חב מ"ט דבבג כיון דליבא ריעתא אמאי אינו מחבבל עין
בנ"ל אחר דוב ולדות דהוו בני קיימא ובפ' דא אם לא
הביא(שם) דחסר ההוא עגלא דחבתא ביומא דבבעתא מבום
דהתם פסיק הל' ברבג אמאי לא אחזינן בתר רובא ול' נפלין
הוי מיעוט דבבא ודבר הבווה הוא ולבך הקמירו חבמים ולעניין
אבילות הבילו עב: הר' דעגלים תוך ז' שבחבו מותרים
מדחורייתא דוב העגלים אינם נפבים: אב מותר לבחוב בעגלים
שבוטים תוך ז' מדחורייתא: אך אסר להשורבו בשוקט עגלים
תוך ז' כי בלא בדבה אסור לבשוקט מחיתא בתרומות בפ' מב
אבם המדבר ואינו שומע לא יתרום ואם תרם תרומתו תרומה: ופירש רע"ז זל לבתבלה צריך להשמיע לאזנו בבי דבר עב:
וכן פסק מרן ב"י סי' ר' סו' וזל אבם המדבר ואינו שומע לא
שחוטו מפני שאינו שומע הברבה עב וכן סי' עדיס לא שחוטו
לבתבלה מפני שאינו יכול לבבר עב:
ולשוטו ולבבר על הבחיבה גב אינו רשאי. דהא בסי' ט אם
מתב המלך וזל ואם שבט דבר דאתיליד בו דעות וצריך ב"ר
שחטנו בלא ברבה ובשימלא בשר מבבר על השחיטה עב: ובתב
עליו בא"ה וזל אם מחו"ב לשחוט לעבוס ואינו בק' בהלבות.
שבוטה אי רשאי לבבר הואיל ואין סופו לאבול ממנה עין שות שלא סי' נא
ועיבת: בשות ובשאר בספק:
ואל אם אי אפשר להשוקט להבריח לקנבים שלא יצו
מחורה בעגלים תוך ז' על ידי שלא יבא לשחוט
הבשרים, אפשר להתיר להשוקט בשוקט העגלים הגל
בעבה בשוקט הבשרים בברבה בדאיתא דעטז הובא
בשך סי' יט סק"ל וזל בתב העטז שאנו רוהגין בזידמן
לשחוט דבר שם בו ספק טריפה בשוקט תרגגול לו עוף
אחר הודם לו וכוונתו גב על זה. ולא הבא ודבר נכון
הוא עב: כנלעד.

אור דמשה הודיגן בריסק.

אחכה

דקודן דיה לקדש את לדה בטבעת של כסף מוזהב במנהג מקומו, אך מנהג מקומה היא שאפילו עם שבעה״ם מקדש את אשתו בטבעת של זהב משוקץ, ואיזה יש״ם קודם הקופה דאתה לאה טבעתו של דקודן של כסף מוזהב ותאמר לדקודן מה נאה הטבעת הזאת, ויקדש דקודן את לאה בקונה הטבעת ותה״ לו לאשה ו״בא אליה. וה״ אחר״ הדברים האלה. וילך דקודן למדינת הים, וודע ללאה כי הטבעת אשר נתן לה דקודן לשם קדושין היה של זהב משוקץ, ותאמר אל אביה אשת הדקודע טעות היו, ותלך לעיר אחרת ושם קדשה שמעון ובעלה לקופה ותלד לו בן. אך כשמע שמעון אחר כן את המעשה אשר עשתה לאה, גרשה מביתו ויתן לה גט. וה״ הימים ובא דקודבו ממדינת הים ובא אל אביו ויאמר אל לאה שוב אל בית לדוד עמי כדרך כל הארץ כי אשתי את, ותאמר לו לאה לא כי קידושיך קידושי טעות היו וכי אשתי לאחר והוא גרשני, ועתה שאל השואל מה מצפון לאה הלז ומה מצפון בנה ואם הים מותרת ליבא לבהן אחר מות דקודן.

תשובה

ונראין בפ״ן דקידושין ז׳ ע״ב הוא גברא דאקדיש בגרא דבה אמר לא״י שומא דב יוסף אמר לא״י שומא א״ר דאמר לה בכל דהו כולי עלמא לא פליג דלא״י שומא א״ר דאמר לה אמצ״ן ולא שוו אמצ״ן הא לא שוו כי פליג דאמר אמצ״ן ושוו אמצ״ן דבה אמר לא״י שומא דהא שוו אמצ״ן דב יוסף אמר לא״י שומא כיון דאיתא לא בקיאה בשומא לא ממכה דעתה אינא דאמר בכל דהו אמ׳ פליג דב יוסף אמר שוה בקף הר הוא בכסף מה בכסף דקיץ אף שוה בקף אמ׳ דקי״ן ע״כ: ופרש״י בדה כל דהו וז״ל התקדש לי בהן במות שהן דלא״י שומא דצ״ר מפרוטה לא שוו״ת הרי״ל מהא סוגיא דלא״שנא אמר א״ר אמר לה בכל דהו כ״ע לפ״ד דשרא לא״י שומא ולא״שנא בתרא דפליג דבה ודב יוסף הלכה כדבה ולא״י שומא: ושם ט״ ע״א בתבו התוספות בסוף דה״ והלכתא שרא לא״י שומא וגו׳ וז״ל עוד יש מש״ה לא אמר הלכתא כדבה דלא תימא דה״נו דבה אינא דאמר דבכל דהו לא״י שומא אבל אמר לה אמצ״ן ושוו אמצ״ן בע שומא לפיכך פסק דבשום עין לא בע שומא ע״כ: ובשרא זאת הדיא הדין בפ״ק דקידושין ומ״ש וז״ל ומשום הכי אמר והלכתא שרא לא״י שומא דמשמע בשום עין אפילו אמר לה בחמצ״ן ושוו אמצ״ן וכ״ב בתוס ע״כ: ברור מדברי דבכל דהו הינו שקדשה פתם: וכן דעת רש״ בר

לומר שכתב בתשובה הובאה בב"י ס"ל ס"ע ס' לח וז"ל בתב הר"ם
בר לומר בתשובה וגו' ולי אמר בכל דהו לא נריכי שומא ופירוש
כל דהו בתתס ע"ב : וכן דקדק ב"י בסי הנ"ל שכתב וז"ל ומתבאר
מדברי הרן דבכל דהו דאמוראין היו אומר שקלה קתס וכ"כ
הר"ם בר לומר בתשובה ע"ב :
והנה הריף בתב ל"שנא קמא ומתיר והלכתא ב"דלי לא נריכי
שומא : והרמב"ם בהלכות איסורות פ"ב ה"י"א בתב וז"ל אמר לה
הרי את מקודשת לי בב"ד יש בתתס שוין ל' דינרים והיו
של מט. ורוצא בהן שהשה מתאוה להן אם היו שוין ל'
הרי זו מקודשת משעת הקיחה ואינן נריכים שומא בשוק ע"ב :
ובתוספות הנ"ל בתבו וז"ל דדוקא ב"דלי הוא דלא נריכי שומא
לפי שבשומתן יודע אדם ואין רגילין לטעות בו כל כך
אבל שאר דברים כגון אבנים טובות ומרגליות ב"ש שאינם
טובות אלא מעט ורגילים לטעות בהרבה יותר משווים
נריכים שומא משום דלא אמרא דעתה ולפיכך נהגו העולם
לקדש בטבעת שאין בה אבן ע"כ , וכן פסק הרא"ש שם :
והר"ן במקום הנ"ל מפרש דברי ר"ת וכתב וז"ל אבל ר"ת
ז"ל אומר דמשום הכי נקט ב"דלי לפי שבשומתן יודעי
לעולם אלא ואין הדבר מצוי לטעות בהן כ"כ ביותר משווין
אבל דברים שרגילים לטעות בשוין הרבה במרגליות ואבנין
טבלא ב"ש שאינה שוה אלא מעט ואיפשר שביא סבורה
שהוא כמה וכמה בהן [אפילו] רבה מודה דאע"ג דלא
אמר לה דשוים אמתין אלא אמר לה בכל דהו דנריכי
שומא ולפיכך פירשו ב"דלי הרי שלא לטעות בדבר זה
ואומר ר"ת ז"ל שלפיכך מהנו שלא לקדש בטבעת ב"ש
בה אבן ע"כ :
מכל זה משמע שמ"מ אי אמרים קתס בב"דלי לא נריכי שומא : והנה ראינו בתוספות הנ"ל דב"דלי לא נריכי שומא
משום שומתן יודע אדם ואין רגילין לטעות בו : ואע"כ
בנ"ד כמו ב"ד הלי טעמא דבסף וזהב שומתן יודע אדם
ואין רגילים לטעות בו כל כך : ובפרט שכתב הרא"ש
במקום הנ"ל וז"ל והיו של מט. ורוצא בהן שהשה מתאוה
להן ע"כ , ובנ"ד בודאי מקמדת לאה את הטבעת בפירוש
בתוך בשאלה וז"ל ואיזה מים קודם החופה ראתה לאה
טבעתו של ראובן של כסף מוזהב ותאמר לראובן מה אחה
הטבעת הזאת ע"כ : אמנם לפי האמת לפסק הרא"ש הא
אינה מקודשת אלא אם יאה לאחר הראובן שהקפץ שוה
כמו שאמר : אבל הרא"ש מיירי בענין שהוא מזכיר סכום
שוין של ב"דלי בשעת הקידושין ובנ"ד אמר לה אתם ,
שלא נזכר שום הזכרת סכום בשאלה דהרי בתוב וז"ל

ויקדש ראובן את לאה באותה הטבעת ע"ה ואל"ל לא ב"ד
בנ"ל שומא לאחר הידושין כמו שבארנו למעלה : ומעבה
בכל יום שאנו מקדשין בטבעת כמו שכתבו התוספות והרא"ש
ואין אנו מנריכין שום שומא :
נמצינו למודין מכל זה דאם היה מקדש ראובן את לאה
אתם בטבעת של זהב והוא זהב , היו אנו הידושין הידושין
נמורים ולא היה בהם ספק כלל : אבל בנ"ד היתה לאה
סבורה שהוא טבעת של זהב ובאמת הוא טבעת של כסף
מוזהב כמו שכתוב בשאלה וז"ל ויודע לאה כי הטבעת
אשר נתן לה ראובן לבם הידושין היא של זהב מזוקק ע"כ :
ונראה לומר דאינו מקודשת. דהתנן התקדש ל' בכוס זה
של יין ונמצא של דבש של דבש ונמצא של יין בדינר זה
של כסף ונמצא של זהב של זהב ונמצא של כסף על
מנת שאני עשיר ונמצא עני. עני. ונמצא עשיר הויא
מקודשת : וכן פסק הרא"ש בפ"ק מהלכות אישות הי"א
וכן פסק מרן בשו"ע סי' לא סי' כ"ד וז"ל על מנת וגו'
בכל אלו אם אמר התקדש ל' בכוס זה של יין ונמצא
של דבש וגו' בכל אלו והדומה להם וגו' אינה מקודשת ע"כ :
אבל התם מיירי דאמר , ונמצא שאינו כמו שאמר , ובנ"ד
אמר לה אתם , אך שביק אמרת שאבורה שהוא טבעת
של זהב כמו שנהגו במקומה ונמצא שהוא של כסף
מוזהב : אך גם זה אינו כמו שמצינו במצבה בקידושין מט
ע"ב וז"ל ע"מ שאני כהן ונמצא לוי לוי ונמצא כהן אתן
ונמצא ממזר ממזר ונמצא נתין בן עיר ונמצא בן כרך
בן כרך ונמצא בן עיר ע"מ שביתי קרוב למדרש ונמצא
רקוק רקוק ונמצא קרוב ע"מ ב"ש לו בת אין שפחה מגולת
ואין לו אלא ע"מ שאין לו ו"ש לו בנים וש
לו אין ע"מ ב"ש לו ואין לו ובאולם אע"פ שאמרה בלא
היה להתקדש לו אף על פי כן אינה מקודשת וכן הי"א
שהטעתו ע"כ : וכל זה מטעם ודברים שבלב אינם דברים
ואל"ל בנ"ד כמו דברים שבלב אינם דברים ולגבל הפקות קידושין
לקידושין וכן פסק רמ"א בסי' לח סי' ז וז"ל וקם קדשה בטבעת
ב"ש בו אבן אם בסתם טבעת ונמצא של נחושת אע"פ שאין
דרך לקדש בכך קידושין לקידושין ע"כ : וכתב בסי' הנ"ל סי"ד
כתב מרן בשם שהיא מקודשת. מאחר שמצא נריכה גט להתירה
לעלמא ואם הולה לא"מה נריכה קדושין אחרים ואם קדשה
אחר קדושין גמורים ובא אחרון ונתן אני אבל לא ערב
אני ו"שא אחרון : וכתב עליו רמ"א וז"ל ודוקא שלא בא עליה
ראני קודם הקדושין אבל בא עליה הרי נאסרת לראשון ואם
שאסורה לבעל אסורה לבועל ע"כ : ונתבנו למעלה דקידושין

לקידושין ולא אמרינו שהם קידושין גמורים זהו מפני שמצינו
בספר קהלת יעקב ס׳ לא וזל״ל ובכל״ג שקדשה בחצן שרתה
אותו ב״ש לה מקום לטעות את עצמה דסבורה שאוה סך
הדבה ואולי אין רצונה להתקדש רק בסך הדבה רק שאבבה
בדעתה דודאי אבן טוב כזה שוה סך הדבה וי״ש בו בסך
שה״ת רוצה להקנות את עצמה לכך איה מקודשת כיון
דבאמת אינו שוה כ״כ אבל במקום שאין לטעות כגון שלא
ראתה כלל את הקידושין מה הן הדי עינינו רואות
שרצונה להתקדש אפילו בכל דהוא וגו׳ אבל ודאי דכל
שאין מקום לתלות בטעות ורואין בבירור שרצונה להתקדש
בכל דהוא מקודשת עכ״ל: ולפי זה בנ״ד כמי שה״ק ראתה
את הטבעת ותה בעינה כמן זהב ״ל קסב מפרק קידושין
ולכן כתבנו דקיצינן לקידושין ואמורה לבעל ואמורה לבועל
ואמורה לברונה מבוס זונה ובעה מפרק ממזר זהו הנראה לעד:

אור דמשה רודריגז בריק.

V1170L